

EĞİTİMDE ÇAĞDAŞLAŞMA VE EĞİTİM FAKÜLTELERİ*

Hasan ANAMUR**

ÖZET

Bu bildiriye, geleneksel eğitim anlayışı üzerine Rabelais, Jean-Jacques Rousseau ve Einstein'in aykırı düşüncelerine değinildikten sonra Türkiye'de ortaöğretimin bugünkü durumu örneklerle belirlenmekte ve temel sorunları çıkartılmaktadır. Bize göre 6 Kasım 1981 tarihli 2547 sayılı yasa ortaöğretime öğretmen yetiştirme görevini ve yetkisini yalnız üniversitelere (Eğitim Fakültelerine) vererek eğitimin temel sorununa çözüm yolunu açmıştır. Biz, kuruluş dönemi zorlukları aşıldıktan ve eğitimin, bildiri içinde belirtilen kronikleşmiş engelleri kaldırdıktan sonra Eğitim Fakültelerinin çağdaş düşünceyle ve en yeni bilimsel yöntemlerle donanmış öğretmenler yetiştireceğine, bunları yetiştirmeye başladığına inanıyoruz.

RESUME

Les Problèmes de L'enseignement en Turquie et les Facultés de Pédagogie

Dans cette communication présentée au Symposium sur "Le passé, le présent et l'avenir des établissements d'enseignement supérieur de formation à l'enseignement secondaire", organisé par l'Université Gazi (Ankara), nous essayons de déterminer la situation actuelle de l'enseignement secondaire en Turquie et ses problèmes essentiels, après avoir cité les approches paradoxales de Rabelais, de Rousseau et d'Einstein sur la conception traditionnelle de l'éducation. Nous considérons que le problème majeur de l'enseignement secondaire en Turquie, celui de la formation professionnelle des enseignants, est en voie de résolution depuis la création des Facultés de Pédagogie par l'application de la loi universitaire du 6 novembre 1981 qui les désigne comme les seuls établissements supérieurs à former les professeurs de l'enseignement secondaire. Nous sommes convaincu qu'une fois surmontées les difficultés inhérentes à la période de fondation, les Facultés de Pédagogie créeront, et elles ont commencé déjà à créer, une conception nouvelle de l'enseignement, nourrie des idées et des méthodes modernes et scientifiques.

* 8-11 1987 tarihleri arasında Gazi Üniversitesince düzenlenen "Türkiye'de öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarının dünü, bugünü, geleceği" konulu sempozyuma sunulan bildiri.

** Doç. Dr.; U.Ü. Eğitim Fakültesi Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

"Eğitimde çağdaşlaşma ve Eğitim Fakülteleri" konulu bu bildiride "Yüksek-öğretim kurumları teşkilatı hakkında 41 sayılı kanun hükmünde kararname" ile öğretmen yetiştirme yetkisinin Eğitim Fakültelerine verildiği 1982 yılını bir dönüm noktası kabul ederek, 1982 öncesi ve sonrası arasında bir karşılaştırma yapacak ve Eğitim Fakültelerinin Türkiye'nin çağdaşlaşma süreci içindeki yeri üzerinde duracağım. Bu arada da çağdaşlaşma ve eğitim konuları üzerine görüşlerimi açıklayacağım.

Burada, kendini eğitime ve eğitimle ilgili sorunlara adanmış bu seçkin topluluk karşısında eğitimin insanlık tarihindeki ve gelecekteki öneminden söz etmeye elbette gerek yoktur. Ancak belirli dönemlerde var olan değişik eğitim anlayışlarının nitelikleri ve amaçları konusunda var olagelmış karşıt düşüncelere kısaca değinmek istiyorum.

Bilindiği gibi bu aykırı düşüncenin en ünlü temsilcilerinden biri olan Jean-Jacques Rousseau 18. yüzyılda Fransa'da uygulanmakta olan eğitim sistemine temelden karşıydı ve ona göre yapısı gereği doğuştan iyi olan insanın bu niteliği yanlış eğitim anlayışı yüzünden toplumsal yaşam içinde kaçınılmaz bir biçimde bozuluyordu. Rousseau, *Emile ya da Eğitim Üzerine* başlıklı ve 1762 yılında yayınlanan kitabını bu görüşünü kanıtlamak ve yeni bir eğitim sistemi önermek için yazmıştır. Bu yeni eğitim sisteminde insan kendisinde zaten var olan doğal nitelikleri geliştirecek ve hem yol gösterici, hem de örnek olarak kendi doğasını izleyecektir¹.

Rousseau'nun bu ilginç yaklaşımına benzer bir görüşü çağımızın en ünlü bilginlerinden birinde de görüyoruz. Einstein eğitim konusundaki düşüncesini şöyle dile getirmiştir: "Eğitime inanmıyorum. Örnek alacağın tek şey kendin olmalıdır, bu örnek korkutucu olsa bile".

Rousseau ve Einstein uygulanan eğitime neden inanmıyorlardı? Bu soruyu yanıtlamaya çalışmadan önce, konuya açıklık getirebilir düşüncesiyle, bir tanınmış örnek daha vermek ve bu kez de 16. yüzyıl eğitim anlayışına Rabelais'in getirdiği alaycı eleştiriden söz etmek istiyorum. Rabelais, kahramanı Gargantua'nın gördüğü saçma eğitimi şöyle anlatır: "(Gargantua'ya) Thubal Holoferne adlı bir büyük sofist bilgin hoca tutuldu. Bu hoca ona alfabeyi öyle iyi öğretti ki, bütün harfleri tersine ezberden okuyordu. Bu iş beş yıl üç ayda oldu. Sonra hocası ona Donatus'un kitaplarını ve Alanus'un *in Parabolis* dörtlüklerini okudu. Bu da onüç yıl altı ay ve iki hafta sürdü. (Donatus'un *Dilbilgisi* ve Alanus'un ahlak konusundaki dörtlükleri dönemin ders kitaplarıydı H.A.).

Ama şunu da söyleyeyim ki, bu arada ona gotik harflerle yazı yazmasını öğretiyor ve Gargantua bütün kitaplarını kendi eliyle yazıyordu. Çünkü baskı sanatı henüz yoktu.

Sonra hocası ona *De modis significandi*'yi (...) bir sürü yorumcunun yorumlarıyla okudu. Bu da onsekiz yıl onbir ay sürdü. Bunları öylesine iyi öğrendi ki sınavda hepsini tersine ezberden okuyordu ve annesine bir çırpıda dilbilimin bilim olmadığını isbatlıyordu. (Yazarı konusunda tereddütler olan bu kitap da dönemin dilbilgisi kitaplarından biridir ve Erasmus'un deyimiyile "gençleri aptallaştırıcı" niteliktedir. H.A.).

Sonra hocası ona bir çeşit takvim olan *Compostum*'u okudu. Bu da onaltı yıl iki ay sürdü. O zaman hocası öldü. (...)

1 Rousseau, Jean-Jacques, *Emile ou de l'Education*, 1762.

Sonraki hocası Jobelin Bride adına öksürüklü bir başka ihtiyardı. Bu hoca da ona Hugotio'yu, Hebrard'ın *Grecismus'unu*, *Doctrinal'i*, *Quid est'i*, *Supplementum'u*, Marmotret'nin *Sofra Adâbı'nı*, Seneca'nın *Dört Başerdem'ini*, Passavantus'un *Cum Commento'sunu*, şölenler için *Ninni'yi* ve aynı hamurdan başka kitaplar okudu. Bunları okuyunca Gargartua, bizim sonradan hiçbir fırında pişiremediğimiz kadar pişip akıllandı² (Bütün bu kitaplar Erasmus ve hümanistlerin verdikleri, ancak dönemin skolastik eğitiminin temel kitaplarıdır. H.A.).

Rabelais'in deyimiyle "Böylesi hocalardan böylesi kitaplar okuyacağına hiç bir şey öğrenmemek daha iyidir. Çünkü (bunların) bütün öğrettikleri saçma, bütün bildikleri koftur. Bu adamlar güzelim soylu kafaları kısırlaştırıp gençliğin bütün çiçeğini soldurdular" (s. 83).

Evet, her biri ikiyüz yıl arayla yaşamış bu üç önemli insanın karşı oldukları sanırım işte budur: güzelim soylu kafaları kısırlaştırılan ve gençliğin bütün çiçeğini solduran bir eğitim. Buna umarım hepimiz karşıyızdır. Çünkü ancak bu tür bir eğitim anlayışına karşı olursak gelişmeye açık, kişilikli ve çağdaş bir eğitime yönelebiliriz.

Kabul etmek zorundayız ki, yanlış politik seçimler, öğretmen yetiştirmede ve okutulacak derslerin ve içeriklerin seçiminde düşülen yanlışlar eğitim sistemimizi olumsuz bir noktaya getirmiştir. Oturumu yöneten sayın başkanın bir kitabına başlık olarak seçtiği deyimi kullanırsak, *Türkiye'de Öğretmen Yetiştirme Problemi* vardır ve bu 1848 den kitabın yayınlandığı 1967 yılına kadar da var olagelmıştır³. 1982 yılına kadar da var olagelmıştır. Konunun bu tarihten sonra, yani Eğitim Fakültelerinin açılmasından sonra aldığı yeni boyutlara ileride değineceğim. Daha önce eğitim sistemimize yönelik çok karamsar bir yargıya burada yer vermek istiyorum. Eğitimci Yahya Kemal Kaya *Türk Eğitim Sisteminin Sorunları* başlığı altında 1974 yılında şunları yazmaktadır: "(...) Türk milli eğitimindeki son 50 yıllık gelişmelerin toplumu olumlu yönde etkilemediği anlaşılmaktadır. Aksine, bu gelişmelerin toplumu olumsuz olarak etkilediği bile ileri sürülebilir. Örneğin, sosyal, ekonomik ve politik yaşantımızda bir iyileşme sağlamakta başarısız olan eğitim alanına elli yıldır yatırılan paralar şayet sanayileşmeye yatırılsaydı ve işçilere çalıştıkları fabrikalarda belli zamanlarda okuma-yazma ve bazı temel bilgiler öğretilse idi, ekonomik ve sosyal yaşantı yönünden belki daha iyi bir düzeyde bulunabilirdik. Öte yandan, bir başkası, gerek devlet sektöründe, gerek özel sektörde topluma zarar verenlerin genellikle eğitilmiş kişiler olduğunu iddia edebilir. (...) Eğitim sorunlarımız, genellikle, politikacıların ve onlara daima evet diyen eğitimcilerin çizdiği yanlış eğitim politikası yüzünden ortaya çıkmıştır"⁴.

Dr. Kaya'nın bu ilginç yargısı, fazla genel de olsa, en azından konu üzerinde düşünmeyi zorunlu kılmaktadır. Burada ben de, ortaöğretim kurumlarında 6 yıl boyunca haftada belirli bir saat yabancı dil dersi okuduktan sonra hiç yabancı dil öğrenmeden Üniversitelerin yabancı dil bölümlerine kayıt yaptıran öğrencilerin

2 Rabelais, François, *Gargantua*, 1532 (Türkçesi: S. Eyüboğlu-A. Erhat- V. Gün-yol, Cem Yayınevi, İstanbul, 1973, s. 81-83.

3 Koçer, Hasan Ali, *Türkiye'de Öğretmen Yetiştirme Problemi (1848-1967)*, Ankara, 1967.

4 Kaya, Yahya Kemal, *İnsan Yetiştirme Düzenimiz*, Ankara, 1974, s. 53-54.

durumları karşısında yıllardır süregelen şaşkınlığımı dile getirmek istiyorum. Prof. Dr. Özcan Başkan da Kasım 1986 da verdiği bir konferansta: "Ortaöğretimde işlevsellik de, verimlilik de sıfır. Türkiye'de yabancı dil eğitimi maskaralık"⁵ demek zorunda kalmıştır. Bunu başka alanlar için de söyleyebiliriz. Bana Gargantua'nın eğitimini anımsatan belki de bu gerçektir.

Eğitim sistemimizdeki temel aksaklıklardan biri olan öğretmen yetiştirilmesi konusunda bir de Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı müsteşarı Cemil Kıvanç'ın 1. Milli Eğitim Sempozyumu'nda 24 Ekim 1986 günü yaptığı konuşmadan bir bölüm aktarmak istiyorum. Sayın Müsteşar bu konuşmasında 1980 öncesinde 70.557 kişinin 2 ya da 3 yıllık Eğitim Enstitülerini bitirerek 42.141 öğrencinin yalnızca sınavlara girerek, 120.000 kişinin de mektupla öğretim yaparak öğretmenlik mesleğine atıldığını söyledikten sonra: "Sonuç olarak yaklaşık 400.000 öğretmen sayı ve vasıf olarak çağdaş eğitimden uzaktır"⁶, demiştir. Bu korkunç bir sayı ve korkunç bir durumdur. Ne yazık ki bir ülke gerçeğidir. Milli Eğitim Bakanlığınca kabul edilmiş olması ise olumlu bir tutumdur, bir özeleştirmedir. Ne var ki bu durumu yalnız 1980 öncesinin siyasal olaylarına bağlamak yönündeki eğilim bu gerçekçi yaklaşımla bağdaşmamaktadır. Bu dönemde yukarıda sözü edilen kurumlarda asal amacın öğretmen yetiştirmek olmadığı bilinmektedir. Ancak burada içtenlikle yanıtlamamız gereken önemli bir başka soru ile karşılaşılmaktadır: Eğitim Enstitüleri ya da Yüksek Öğretmen Okulları (burada izninizle bu okulların adlarının Öğretmen Yüksek Okulu olması gerektiğine dikkatinizi çekerim) söz konusu siyasal dönemi yaşamamış olsalardı, öğretmen adayı öğrencilere çağdaş eğitim verebilecekler miydi? Burada her ne kadar bir varsayım karşısında bulunulduğu düşünülebilirse de, daha önceki uygulamalara ve sonuçlara dayanılarak, bu soruya olumlu yanıt vermek kolay değildir. Eğer bugün oğluma ilkokulda "defterdarın görevleri" soruluyorsa ve bunun sorulması çok doğal karşılanabiliyorsa ; lise I'de okuyan ve evde sabahtan akşama kadar müzik dinleyip şarkı söyleyen kızım müzik dersinden nefret ediyorsa, yine Rabelais'yi anımsamamak elde değildir. Bunun nedenlerini de yalnız 1980 öncesinin siyasal kargaşasında değil, yakın zamana kadar var olan, kimi kurumlarda varlığını hâlâ sürdüren aşılımış bir eğitim anlayışında aramak zorundayız.

Burada hemen şunu da ekleyeyim ki Türkiye'de iyi yetişmiş, çağdaş eğitim sistemine yatkın öğretmenler de vardır. Ne yazık ki bu değerli öğretmenler bir büyük gazete tarafından manşette "Boşa dönen çark"⁷ olarak nitelenen eğitim sistemimiz içinde yok olup gitmektedirler.

Bu gerçekleri kabul ettikten sonra, Türkiye'de etkili, verimli ve çağdaş bir eğitim sistemi kurulamamış olmasının nedenleri üzerinde durmak gerekmektedir.

Çağdaş bir eğitim sistemi kuramamış olmamızın temelinde, kanımca, hâlâ genelde *Devletin yurttaşlar için var olduğu* düşüncesinin benimsenmemiş olması; buna karşılık yurttaşların Devlet için var oldukları görüşünden hareketle belirli bir öğretmen tipi amaçlanması yatmaktadır. Bu öğretmen, kendisine verilen belirli bir ders programını öğrencilere olduğu gibi aktarmakla yükümlü, kısıtlamalarla ve

5 Başkan, Özcan, Konferans: *Yabancı Dil Eğitimi*, Bkz. *Cumhuriyet*, 19.11.1986.

6 Kıvanç, Cemil, 1. Milli Eğitim Sempozyumunda yaptığı konuşma. Bkz. *Milliyet*, 25.10.1986.

7 *Hürriyet (Pazar eki)*, 18.1.1987, sayı 54.

koşullandırmalarla kişiliği törpülenmiş, eğitim-öğretim konularında sadece denetlenen, hiç bir zaman bu konularda görüşleri alınmayan ve bu düzeni olağan karşılayan bir öğretmen tipidir. Bu öğretmen de kendisine benzeyen öğrenciler yetiştirmeyi amaçlayacaktır. Ve işte bu kısır döngü sonucunda eğitim çarkı boşa dönmektedir. Bu eğitim sistemi öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarında çok uzun yıllar süregelmiş olan ve bugün de etkisini sürdüren bir anlayışın ürünüdür.

Bu anlayışın çağdaşlık kavramıyla bağdaşmadığını söylemek zorundayız. Eğitim ancak geleceğe yönelik, 21. yüzyıl dünyasının ve insanının düşüncesine ve yaşamına hazırlayıcı nitelikte, insanlığın ortak uygarlığı, gelişmesi ve evrensel değerleriyle etkileşim içinde, insana ve kişiliğe saygılı olursa, önyargılardan ve kısıtlamalardan uzak, araştırmacı ve eleştirci düşünceye açık ve bu nitelikleri geliştirici olursa çağdaş olabilir. Günümüz dünyasının ortak uygarlık değerlerinden kopuk, tabuları olan bir eğitim sistemi çağdaş sayılamaz.

1982 yılına kadar öğretmen yetiştiren yüksek okullarda, ayrıca, eğitim planlamasının iyi yapılmamış olması, ders içeriklerinin iyi düzenlenmemiş olması, öğretim yöntemlerinin iyi seçilmemiş olması ve öğrencilerin beklentilerinin ve psikolojilerinin dikkate alınmamış olması da bu eğitimin ayrılmaz nitelikleridir. Bu olumsuz etmenler doğal olarak ilk ve ortaöğretim kurumlarına da olduğu gibi yansımıştır.

Somut bir örnek olarak 1982 yılı Aralık ayında Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesinde görev aldığım zaman bu Fakültenin Yabancı Diller Eğitimi Bölümünü oluşturan Alman, Fransız ve İngiliz Dili Eğitimi Anabilim Dallarında uygulamak zorunda kaldığımız Yüksek Öğretmen Okulu programını vermek istiyorum. Bu programda 1. Yılda haftada 28 saat; 2. Yılda 26 saat; 3. Yılda 29 saat ve 4. Yılda 28 saat ders vardı. Bir lise öğretimi anlayışı içinde düzenlenen ve verilen bu derslerden 1. Yıldaki 28 saatten ancak 21 saati yabancı dil; 2. Yıldaki 26 saatten ancak 15 saati yabancı dil dersi idi. Bu arada 1. Yılda haftada 3 saat Türk Dili ve Edebiyatı Tarihi ile 2. Yılda haftada 3 saat *Türk Medeniyet Tarihi* dersleri bu programın bilimsel verilere göre hazırlanmamış olmasının yanı sıra belirli bir amaca yönelik olduğunu da gösteriyordu. Bugün geçerli, etkili ve verimli olan yabancı dil öğretim yöntemlerine göre bir yabancı dil ancak kendi uygarlık bağlamı içinde öğrenilebilir. "Türk Edebiyatı Tarihi"ni ve "Türk Medeniyeti Tarihi"ni 1. ve 2. yıllarda zorunlu olarak okutmaktaki amaç herhalde yabancı dil öğretmeye yönelik değildi. Ayrıca bu programda 1. ve 2. yıllardaki "Okuma", "Konuşma", "Yazılı Anlatım" ve "Dilbilgisi" derslerinin amaçları açıklanırken örneğin "Okuma"nın şöyle belirtildiği: "Okuma, 6 saat, Fransızca metinleri okuyup anlayabilme yeteneğinin ve kelime hazinesinin geliştirilmesi". Öteki dersler de aynı anlayışa göre düzenlenmişlerdir. Oysa bugün bir yabancı dil öğretiminde anadil öğrenimindekine benzer bir mekanizmayı harekete geçiren çağdaş yöntemler uygulanmakta, bu programın hemen başında amaçlanan okuma, yazma ve dilbilgisi çalışmaları sonraki aşamalarda gerçekleştirilmektedir. Bu programın temelini oluşturan ve ancak bir ölü dil öğrenilirken başvuru olan yöntem ortaöğretimde de uygulandığı için, bunu çağrıştıran yöntemler de başka alanlarda uygulandığı için, eğitim çarkı çağdaş yaklaşımların uzağında boşa dönmekte, öğreteceği yabancı dili ve dil öğretme yöntemini bilmeyen yabancı dil öğretmenleri ortaöğretimde görev almakta, sonuçta da, aynı kısır döngü ürünü olarak, 6 yıl yabancı dil dersi gördükten sonra yabancı dil bilmeyen öğrenciler liseleri bitirmektedirler. Bu örnekleri sosyal bilgiler, edebiyat, sanat, vb. derslerinde, hatta

fen derslerinde de görmekteyiz. Çağımızın uygarlığının ve insanlık düşüncesinin temelini oluşturan kavram ve yaklaşımlara kapalı kalan, çağın bilimsel ve teknolojik gelişmelerini izleyemeyen bir eğitim sisteminin çağdaşlık kavramı ile bağdaşmaya-çağın söylemek zorundayım.

Ancak bu durumun 1982 de öğretmen yetiştirme görevinin Eğitim Fakültele- rine verilmesiyle değişme aşamasına geldiğine inandığımı da söyleyeyim. Çünkü, evrensel düşünceye ve araştırmaya açık olan Üniversitede yetişen öğretmen bu değer- lerin ışığında, şairin deyimiyle "fikri hür, irfanı hür, vicdanı hür" yetişecektir. Ve yetişmeye de başlamıştır. Bu öğretmenlerin, çağdaş eğitim görmeye başlayan bu öğretmenlerin, eğitim çarkımızın kısır döngüsünü bir süre sonra kıracaklarına inan- yorum.

Ancak, Türkiye'nin çağdaş eğitime geçişinde çok önemli bir işlevi olacağına inandığım Eğitim Fakültelelerinin sorunları da yok değildir. Bunları Üniversiteleri aşan genel sorunlar ve Üniversitelerce çözümlenebilecek sorunlar olarak iki kümede ele alabiliriz.

Genel sorunlar konusunda Dünya Bankası'nın 1986 yılı raporundan alınan şu bilgileri vermekle yetineceğim. Bu rapora göre:

1- Türkiye'de eğitim alanında yatırım harcamaları 1977 den beri gerilemekte- dir. Yatırımlar içinde eğitimin payı 1968'de % 12 iken, 1985'te bu rakam % 3.8'e düşmüştür. Öğrenci başına yatırım 1977'de 29.000 TL. iken, 1985'te 11.000 TL. ye düşmüştür.

2- 1983-1985 yılları arasında hükümet bütçelerinde eğitim harcamaları ger- çek anlamda % 10 gerilemiştir. 1985'te eğitim harcamaları toplam bütçenin % 8'ini oluşturmaktadır. Bu konuda birkaç örnek vermek gerekirse, bu rakam Portekiz'de % 22; Güney Kore'de % 21; Tunus'ta % 19; Ürdün'de % 10 düzeyindedir.

Bu rapor büyük bir gazetemizde manşette: "Bu eğitimle kalkınmak hayal" ve "Eğitimde kriz" başlıklarıyla yayınlanmıştır⁸.

Yine genel sorunlar arasında kadro ve maaş sorunları vardır. Eğitim Fakültele- rinin bugün öğretim üyesi bakımından eksiklikleri olduğu bir gerçektir. Bu sorunun çözümü öğretim üyeliğinin kolaylaştırılmasıyla değil, öğretim üyeliğinin çekiciliği- ne ve saygınlığına kavuşturulmasıyla zaman içinde düşünülmelidir. Öğretmenlik mesleğinin de çekicilik kazanması hem görevdeki öğretmenleri ferahlatacak, hem de Eğitim Fakültelelerine başvuran öğrencilerin düzeyini daha da yükseltecektir.

Üniversite dışında çözüm bekleyen bu çok önemli sorunlar Eğitim Fakültele- rinin ve Türk eğitim sisteminin geleceğini belirleyecektir.

Eğitim Fakültelelerinin Üniversitelerce çözümlenebilecek sorunları da vardır:

1- Üniversite giriş sınavlarında Eğitim Fakültelelerine başvuran öğrencilere yö- neldikleri mesleğe hazırlayıcı ayrı bir sınav uygulanmalıdır. Bugünkü sınav sistemi sonucunda örneğin Yabancı Dil Bölümlerine Üniversite giriş sınavında toplam yabancı dil sorularından altısını yanıtlayan ve bunlardan beşine yanlış yanıt veren öğrenci girebilmektedir.

2- Eğitim Fakülteleleri kontenjanları ülke gereksinimlerine göre düzenlenmelidir. Bugünkü uygulamada böyle bir planlamadan ne yazık ki söz edilemez.

8 Bkz. *Milliyet*, 28.1.1987.

3- Eğitim Fakültelerindeki ders programları ilgili Bölümlerce hazırlanmalıdır. Yüksekokul döneminden kalma bir alışkanlıkla sürdürülmesi istenen bir örnek program düşüncesi yerini çağdaş ve doğal uygulamaya bırakmalıdır. Ayrıca, öğretim kadrosunun sayıca yeterli düzeye gelmesiyle birlikte seçmeli ders uygulaması başlatılmalıdır. Böylece, ortaöğretimden ezber alışkanlığıyla ve test uygulamalarında kendisine verilen 4-5 seçenekten birinin mutlaka doğru olduğuna koşullandırılmış olarak gelen öğrenciye bu yolla kişiliğine uygun seçim yapma alışkanlığı ve ilgi duyduğu alanlarda da eğitim görme olanağı sağlanacaktır.

4- Eğitimin gereklerine uygun bina ve teknolojik donanımlar, kitaplıklar, laboratuvarlar, vb., çağdaş eğitimin gerekleri kısa sürede çalışmalarını karşılayabilecek düzeye getirilmelidir.

5- İnceleme ve araştırmaların basımı sağlanarak ve bu tür çalışmalar özendirilerek çağdaşlaşmaya götüren bu çok önemli yol açılmalıdır.

Eğitim Fakültelerinin bu sorunları vardır. Burada dile getirilmemiş başka sorunları da vardır. Ancak bütün bunlara karşın öğretmen yetiştirme görevinin Üniversitelere verilmiş olması Türkiye'de bir görüş değişimidir ve eğitimin çağdaşlaşması sürecini başlatmıştır. Çünkü Üniversite, tanımı gereği evrensel doğruyu arar, bilimsel doğruyu arar. Öğretmen adaylarına artık tabulardan arındırılmış bir eğitim, kişiliklerini geliştirecek, çok yönlü düşünmeyi, inceleme ve araştırmaya yönelmeyi sağlayacak bir eğitim, bunların sonucu olarak da çağdaş bir insan ve öğretmen olmalarını sağlayacak bir eğitim verilecektir. Bunun etkisi de giderek kendini ilk ve ortaöğretim kurumlarında çağdaşlaşma yönünde gösterecektir.

Bu sonuçlar kuşkusuz çok kısa zamanda alınacak değildir. Ancak, çağdaş uygarlık düzeyine bu anlayışta bir eğitim temeliyle ve Rabelais'in daha önce de söz ettiğimiz deyimiyle, "güzelim soylu kafaları kısırlaştırmayan ve gençliğin çiçeğini soldurmayan" bir eğitimle ulaşılabileceği kanısındayım.

İlginize teşekkür ederim.